

Діло

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:		ПЕРЕДПЛАТА		Ціна оголошень: За кожну лінійку, довжину якої вказано в кожному оголошенні, за перший тиждень 1 рубль, за наступні тижні 80 копійок. За довготривалі оголошення ціна знизиться. Ціна за лінійку в день 1 рубль. За довготривалі оголошення ціна знизиться. Ціна за лінійку в день 1 рубль.
Львів, Ринна 18, II. пош. Контр. почт. знака 26.720. Адреса телеграфна: "Діло" - Львів. Число телефонів 546. Рухомий редакція не відповідає.		в Австро-Угорщині: місячно 5.- К. квартально 12.- піврічно 25.- річно 48.- у Львові (без доставки): місячно 4.- К. квартально 12.- піврічно 22.- річно 44.- в Німеччині: місячно 2.- К. квартально 6.- піврічно 12.- річно 24.- За зміну адреси виступити по 50 г.		

Видат: Видовничча Спілка, Діло... Начальний редактор: Д р Василь Панейко.

Львів, 5 марта 1918.

Які межі покласти Україні.

II
Львів, 5 марта 1918.

В останню, 1. марта, віска Української Народної Республіки владодели Київ, ставляю Україну, від німців, хай — як оголосив "був на кулах Київ командант большевських війск Муромов — в дахкої міночці та вісвох своїх бегунів від України своєю волю, волю російського імперіалізму, який хай на ново відкри-поскати Україну.

Середні коратній, був утрюмф на-данків в дахкім пінечці: 3 лютого війська воми до Києва, а через три тижні, 1. марта, муїли знов випустити в рух своєю добичу.

І так в Київ правити знов власним властві Української Народної Республіки: зобрив из воукраїнських війсках солон, робітників і жовнів, отже вахисана до власної волею цілого українського народу Українська Центральна Рада в утаверде цією Радою народних міністрів.

Третяго дня на визволеню столиці України від большевизмаго війска делегати большевизмаго правительств німисали в українській Бюроетно міравай делегаір в вечірній сесіюм. Арт. VI. цього дегелару звучить: "Ресія обовязуєть ся виключати негайно мир в Українській Народній Республіці і чинити ти мир, заключений між сою державами в почвірній воюм Ресійські війска і ресійські червокі гвардія мають негайно вустати українську область. Ресія вележить край всім агітаціям або провагаім проти правительств або публичних урядов Української Народної Республіки".

Так перуч фактичного, війсковою силою України при поміччі Німеччини і в часті також Австро-Угорщини деконувального очашувати Україну від большевизмаго війска. Іде також міжнародне забезпечене інтегральності і суверенності Української Народної Республіки перед Ресію.

Майже надію, що се діло очинится Україні від большевизмаго війска і забезпечене її перед всімаки немими заплатами пороже ділаючи швидко буде доведене до кінця, ще Українська Народна Республіка, як павстала волею в силою українського народу, так зуміє скою союдіувати ся в державчу мотучість, гідну великого українського народу.

А війскова акція Німеччини й Австро-Угорщини? Чи не поліщась вона сій творчій праці Української Народної Республіки?

Зі становищем міжнародного права не могло бути ані на хвилину ніякого сумніву, що ся акція є тільки актом прийнятії допомоги, яка наспіє на заваз українського правительств і скінчатъ ся тоді, коли українське правительство вважати не се за відповідне. Що так і не иначе розуміють се міродатні круги Німеччини, найбільшим доказом на се є подання відповідей державного канцлера Німеччини до президентів української Ради народних міністрів Голубовича на його телеграму в приводе звизволеня Києва.

Кожі рівночасно австрійське ц. к. Керес-конденційне Бюро від датеню 2. марта рвалиши до Львова демуїкат, ще недана львівським властям відповість про пригрозення від-сковох властей до віддала Холмищини Українській Народній Республіці є не оправданна, — то мусимо се вважати тільки самовільним і вельвожним актом окремих органів власти сєї держави. Бз цього австрійські круги австро-угорської імперії могли вложити берестейський договір або старати ся акт своєї помочи українській державі використати для якихсь окупаційних цілей, се треба абсолютно вважати виключено, хоч би в сій причині, що на таке віро-домство міжнародних актів ніяка політична держава не може вважати ся під загрозою бути морально виключеною в правової і культурної селізности держав світа.

Німеччині в северній часті межі Української Народної Республіки зобичком піддало оціню-го кула дуже небогато набігають від меж су-ціанної етнографічної території. Поза межамі такої української держави остане не тільки як 2 мільони українців на Подоллі, в Центральній Азії й Сибірі та в віддалених островах Воротніжани, Куршми, Північна й Холмищина. За те наведомі межі виходять до української території окрайкі чужих етнографічних областей, іє півостров та острови. Тому не дайне буде оправдатись мій, тому саме так, а не інше етнографічні межі я обрешу.

Північна границя Української Народної Республіки від Буга до Вугорського озера може уставовити безобтяжним договором. Вона не тільки, ще не адекватні куски чужих національно-територіальних, а поділяю юла межамі України зими 100 000 українців близького й берестейського повіта. Від багоницького озера до Гомель і межі Чернигівщини наша границя вбирати-ме середньою 30 км широчу пролоу території, приписуваної зовсім Білорусини. Та се лиш повірні крайні оціна ся би Білорусини. Офіційна ресійська статистика не вказує в Минській губернії населення (0.47 град.), тичаючи на основі етнографічних і діалектологічних дослідів Ріггіха, Карського й інших вчених, що Польщуки півського й мазарського уладе говорять українською, а не білоруським діалектом, а околиці Гомля і Ричид лежать внутрі крестору, в якія "перемішують українські мовні прикмети". Варотім ся околиця багача, лісста, рідко населена, тож і небогато Білорусинів від української держави. Для України ся границя полова дуже важлива, бз тільки через неїдане її має поля в новий раз передняности ріку Припять. А се буде найваж-нійша артерія лучби між Україною та Німеччиною. Границя ріка все третить комунікаційну вартість; бачимо се найбільше на Вислі, мавіть проста регуляція стас тоді предстоити дозних міждержавних переправ. Припять мусить тому бути українська. Про вагу внутрішньої влади для торговлі не потребує ту довго говорити.

Далша частина північної межі Української Народної Республіки аж не ріку Холер і Дні не потребує ніякого опривданя ні угрунтованя. Вона чисто етнографічна, проведена на основі карти Ріггіха, дослідів Русова й послідаюї переписи населена Ресії 1897 р. По великоруській стороні остало багато українських, по українській багато великих руських етнографічних островів. Та се так мусить лишитись, бз ніякше держава границя була бз вачаде чужерозумне пошматованя. Крім того при порядкованю земельних відносин дуже легко дасть се подумати обшарі населення. На послідак може ту майже обширне прилізене населення зомі маселеня на-лежати до одної чи другої держави.

Найбільше відбгає державна границя Української Народної Республіки від етнографічної на Сході, бз прахуєть вона до України більше, ніж дві третини Дніщини, віддалю західну частину Астраханщини й цілу Ставропільщину, Терцину та Дагестан в окрайкам Бакинської губернії. Та на потребу сєї "експансії" складають ся дуже важкі обставини.

Перша важнина се обставина, що Україна як природна, фізично-географічна область обіймає усі згадані землі. Як природна одиниця України дасть се подумати тільки ціла південна полова Східної Європи одерга о Карпати й Яйлу й Кавказ на півдні, о сибізов країну Польщі від Заходу, о Каспій від Сходу, о прилізні білоруських і великоруських оліт від півночі.

Друга важна обставина се дієвий етнографічний стан цих областей. Хот Дніщина має після переписи 1897 в тільки 28 06 град. Українців та 66 80 град. Великоросів, то у всіх діт-нійших і новіших дослідників сєї території на-

ній погляд, що вона в більшості українська. Зосібна виходять з розгляду переписи 1897 р. те, що тоді ні одні з донських повітків не був залічений на Україну. Тимчасом се загально-відома річ, що тільки т. н. Верхній донський повіт в часті Балахороси, вони живуть в північній частині Дніщини, виключений мною з про-порційних меж України. Натомість "Нижній донський повіт" говорять українською мовою (з принашкою великоруських слів) і держать українські землі. А саме ці ноні по-сеченці, що прибули в Дніщину ще 1897 році, української народности.

Те саме бачимо в Ставропільщині. Тут урядова статистика на істах тільки 35 62 проц. Українців, 55 25 проц. Великоросів. Та вже Русов констатує, що в Ставропільщині є до 80 проц. Українців в серед 12 проц. Великоросів. В найновіших часах сї відносини через масовий приліз українських колоністів, що більше перехалились на українську користь.

В Терцині переписи 1897 р. вказана 4 50 проц. Українців і 29 04 проц. Великоросів. Тимчасом всякому диво обвизволеному а сик краєм заісно, що тутешні козаки в більшості Українці. До того ту прибули в послідні два-цять років величезна кількість українських хлібозобських колоністів. Те тут так само впро-чіє ся в Дагестані й частині Бату переважають усі інших казакських верхівки: Кавказці, Осетини, Чеченці, Аварці, Кулакчи, Тати і т. п. Се ані великоруська, ані українська територія.

Чому ж огорь вилучити її до України? Тому що ніякий а тутешній верховинський народок не має ані чисельної ані культурної сили, що би угрупувати своєю владою, хочби й мизь-ну державу. А якась австрійська республіка чи прилуче до аїї 5/6 галіс великоруських республік: гуніцької чи ірландської пово неможливе. Се грабіжні народи прісної культири, які не може вдержати в порядку тільки велика держава. Інакше великі мімеральні скроби Кавказу ввагаі а Баку в обшарі будуть для додства на сія угрупаці.

3 Астраханщина (13 26 проц. Українців) відрізує артономовача границю тільки західну горбисту окраїну, заселену українськими колоністами й шмаг пустинного степу, по котрім келують части кірпійської й ківанської орди.

Третя важка обставина при пропозованій східній границі є те, що для успішного господарського розвитку України є значній шмаг Дніщини по Дні і вододілі від Волги та значній кусень Каспійського побережя дуже важний, коли на доконець потрібний. Україна не може остати бз вугля. Денейкі вугляні пола, хот у цілости лежать в етнографічних межах України та все таки вони за близько булаб від московської границі, колиб Україна хотіла за-ла матеріалю статистику віддавати підданню Дніщину чи Ресії чи донській казачій республіці. Донські вугляні пола се по чоризові най-більшій скроби України бз них який набуде металургій премієса та будуча воїнна готовість України нік не можливі! Каспій же потрібний Україні не тільки як можливість найбільш природ-на границя від Сходу, але в ще більший мірі як торговельна дорога до внутрішніх морських кораблів між Чорним та Каспійським морем відок природної бар'єра Мінчя для найшійшої техніки річ лег-ка й розміром не коштовна. Тоді українській морській торговлі відомість ся першорядний шлях у серце Азії та безпосередній чи посеред-ний доступ до сирт продуктів теплішого під-соня.

Дехто мігби мені ту зазначити, що вже вача-дато далекі назви витичую... Та се так тільки здасть се поспорожньому й політичному. Географ бачає того роду можливість в цілком ніякшій стайці як політик. Се все не мріє а природні чинники нечистоти. Коли їх не бачає політичні чинники то тоду, що вони нагдо вже оглядають ся на недавні й тепершні відносини. В останній сто-літтю мала Ресія ані ніякше владні можливости в своїх руках. Вона їх не використала, тому то

вському здасть ся, що се якісь нечувані мрії. Та се дуже хибний погляд, оснований на сім пресію, в якій все по мистецьки зуміла себе виставити царська Росія в очях цілого світа, а вже й нас. У дійсності була неадаптованість Росії в зв'язку з природними даними розвитку своїх зем-

рових земель прямо безприкраша. Порівняймо тільки Сибір з Канадою і з межими частинами З'єднаних Держав північної Америки! Порівняймо впаде для російської держави прямо страшені!

Степан Рудницький

Німецьчина на кожній завоєвуватиме війська з України.

Заява канцлера.

(ТКБ). Берлін 4. марта 1918.

Бюро Вольфа доносить: Президент Ради народних міністрів Української Народної Республіки Голубович вислав з нагоди свого побуту в Берестю два 2 с. м. до німецького канцлера таку телеграму:

„Користуюсь нагодою свого одностороннього побуту в Берестю у начальника воєводи німецьких військ на Сході, щоб Вишій Експедиції з радістю подати до відома, що війська нашої Ради знов увійшли до Києва, нашої старої і нової столиці, та що людство приймає їх з одушевленям. Освободжене наше місто і наша країна завдячує в значній мірі також підмоці, якої просять ми у правительстві Вашої Експедиції. І яку необхідні німецькі війська дали нам проти військ і ватаг Венікерової. Іменем українського народу і його правительства дякую Вашій Експедиції сердечно за

уділену нам поміч і я щасливий, що тепер ніщо не стоїть на перешкоді піднятю дружних зв'язків між правительствами, а й між народами“.

На се канцлер гр. Гертілінг відповів: „З широтою радістю прийняв відомість про увільнення старинного Києва, столиці України. Витяю Вас і українську армію з швидким успіхом і ризом в піднім німецьким народом відчувую вдоволене, що німецькі війська могли свідіяти при визволеню українського народу.“

Бажаю йому на все свободи й сили жити в мирі по власному праву і власному баченю. Німецькі війська ще стоять в краю. Жду Вашого повідомлення, коли на Вашу думку задача німецького війська буде виконана і де жма буде видати приказ заборони його.

Мирові переговори в Румунії

БЕРЛІН, 4. марта четверга (Вольф) Уряд доносить: Румунія прийняла нові умови в справі репараций.

БЕРЛІН, 4. марта (ад.) Мирові переговори в Румунії мають добрий перебіг. В останній часі уживають як вода гарним успіхом німецької і австрійської делегаций в справі від'їзду до Бухарешту. Чесно і відкрито в Бухарешті додатково російський договір.

Курляндія і Литва

Німецькі сенуидеогенітурн.

БЕРЛІН, 4. марта (ар.) Що до російських провінцій Курляндія і Литва інозв'язки зли вилучили й до Німеччини розглядають як сировину основних сировинних двох німецьких князів довіч, а саме сардського князя Фридриха Христіана і пруського і мекленбурського герцога Адольфа Фридриха на курляндській протест.

НОВИНКИ

Львів, 5. марта 1918

— Свято Укр. Нар. Республіки у Гнізді 10 марта 1918 урядують всі укр. товариства і організації в таборі в Гнізді велика Св. Укр. Нар. Республіки при ласкавій спадкоємці Ви. ип. Олександра Нещадевича артиста німецької опери в Празі, і Богдана Бенджаміна, артиста чоріста і віртуоза. Свято відбудуть філіяльні читальні „Прогрес“ в чит. ім. Франка і ім. Шевченка своїми концертами для 8. марта і 7 год. Дня 9. марта відбудеть ся концерт школи могодійки народної школи учат. землярів і наві. Дня 10. марта і год. 9 рече богослужіння в таборній церкві, а 10 маніфестаційний похід голівниками вулицями табору в ораторію в промовою одяга з Ви. ип. невід. О год. 7 черем відбудеть ся в театр. залі Св. концер.

— Дирекція гімназії ім. Маріїна Шашкевича Чорткові оголошує: 1) другий шкільний рік I—IV розлічить ся 16. марта; 2) призначити за I шкільний рік року 1917/18 відбудеть ся в часі між 17. а 20. марта, а вступні іспити в 25. а 30 марта; 3) з дня 16. марта отримати при гімназії приготувальний курс для вступу до I кл. на шк. рік 1918/19.

Маніфестації дня 3. марта.

Рудки.

Українська маніфестація в Рудках 3. с. м. відбулась незвичайно величаво. Нарід збирав ся коло своєї убогої церквочки, де правилась соборна Служба Божа, на котрій вельми краснорічно на патріотичні теми промовив наш письменник о. Ю. Кміт. О годині 12½ рушив похід. На переді Соколи в лентях з Новосілок гостин. і інших сіл. За ними „Соколи“ і „Січи“ неспроглядними рядами в 8-ках. В поході взяло участь в 10.000 осіб, по обох боках дороги ще з 5 тисяч. Всі села рудецького судового повіту взяли дуже численну участь. Похід відбув ся в найбільшій порядку. Не уставали наші національні пісні: Вже воскресла, Не пора, Соколи

соколи, Гей там на горі і інші. На жаль мали ми дві пролокації. Староста не дозволив промов на ринку, а знов зі сторони наших пайсєдєсчєнієш-их кидали дівтора на похід камінем, а оден стрілив і ранив Каську Петилия господарю в Вістрова в руку. Щастє, що рана легка. Похід мусів пійти за місто, де на сіножаті з піднесеного місця виголосив промову посол о. Онискевич, а відтак Петро Томашівський господар з Кувнович. Нарід підніс громові оклики в честь Української Народної Республіки, її Ради, міністерства і мирових делегатів, в честь нашого Цісаря і його союзників. Рівнож піднято однодушно домаганє за подія Галичини і відповідні телеграми вислано до кабинетової канцелярії і міністрів.

Ми й вони.

Львів, 3. марта 1918.

Російська революція 1917 р. дала змогу всім угнетеним підприємцям стати і всім рабам підняти голову. Прогресивні народки самовладно і в найдалішній відстані зварили сили — визволили на відриву на землі божий день великої свободи, як тільки виступили нового культурне національного життя.

Перші тижні російської революції се були заравом вершинами зречення нації російської держави шляхом національного самовизначення і самоврядування (автономії). Всім ясно було, що у спобівній державі не може бути вневомоних — ані влади, ані людини. Тим то всі жваво вважали ся за свободану твердість нового життя. Одушавлені і зовсім були звідомими всіма всією правді: бо всі йшли до одної мети, до осущення найкращих мрій людини природних прав нації, найвищих ідеалів людства.

Отсе й було основою, на якій стала розвивати ся діяльність України сиріє по всій Росії. Селянство, робітництво, жовнірство, молоді і старші, освічені і неосвічені — всі вони одважко вогузули себе Українцями, діючи єдиної Ільїки який вбравали се не змелі і силам своїм неслужили. Національно територіяльна автономія, самостійна в зв'язку (федератив) в російському республіканстві; самостійна держава в політичному союзом з вахандим сусідами — ось ключі, якими захоплювали ся великою дружиною і громадою в своїй органіційній праці.

Очевидно усе йшло так, як дикую ідеалістам, що все спос життя прилякли думати й дбати про ідеали добра — правди — волі — краси і т. я. перлами людського життя, та да озвни не добачили звірного лица і неясності утроби нужди — темноти — кривди — забуття — погани.

Ті, що підготували революцію, думали про здійснене ідеальної, сказати б, духовної сторони людського життя; а ті, що стали творити революцію для революції, вважали ся за осущенне матеріалістичної сторони людського побуту. Зударене було неминуче.

„Розвиток національних автономій — за губа державної єдності Росії“; „заходи біля культурно-національного життя ослаблюють сили класової боротьби робітництва з капіталізмом і буржуазією взагалі“ — отсе були кичі проти початкового вигляду російської революції, та взагалі проти здійсненя основних прав людини — нації на самовизначення, самовладення і самобутності. „Спасайте революцію!“, „взя влада жевіярським і робітничим рядами!“, „геть ганя і відганя!“ — от гасла другого періоду російської революції, що очевидно мусів привести до третього періоду невмире бевладдя і безглуздя.

Українська справа означає весь час кришталю. Первісна Центральна Рада, що містила ся в найменшій кількості кийського українського клубу „Родина“ — після влітневих злізів селян, робітників, воєнків в трудом вемістала ся в величавий будинок Педагогічного Музею. Українські киягари, що так собі живогіли кривий мійники крамничками, стали торгувати як старіші перворядні фран. Українські газети, що до тепер діяли більше класово і грізять авданям як експедиторам — стали на дузи обзаводитись ротаційними машинами. Українські видавництва брідись здебільша за такі праці, які можна буде випустити 50—100 тисяч ериблків і т. я.

Сей розмах все більши змаганя як хоча міністерства Львова і Ковенського його здержували всіма силами державного централізму. Природного розвитку живого народного організму ніяк одначе було сирини — так здавало ся всім Українцям, так здавало ся всім мешкам України, так здавало ся навіть бегатьом Валідорусам, а звидно людя культури. Тим то на Україні, куди не залагодженях остаточно причим національних протівностей, дякуючи у країнського ния стали розвиватись гадузи — великоруська, польська, жидівська, бо для всіх було ясно, що на українській землі є свій до мавний господар — український народ.

І сей народ став творити свою владу історично моральною і чистішею відпагою своєю правлією — Центральної Раді і Генеральному Секретаріатові. Були схвилі найвищої національ-

ної свідомости серед найширших кругів українського народу. Загальне український земля виллював і інші народи Росії, крім державних представників якого народа з задоволенням відчували ся в центральній Росії, стали хотіли, що нема ніякої землі ширати до живого і культурно національної теоретичної свої маси. Українська життя на Україні йшла скермом історично; готовими ся до нового життя від українського народу ви — без жимного життя і якого небує сумніву. З огляду на се російський народ в лиці своєї влади беріє свідомість всіх індивідуально національних прав своїх і відів, дяючи їм на своїй землі право владення не персональної автономії, а вже нову можливість оснєв культурної національного життя Русских, Польсків, Жидів.

Між тим ключі „вня власть радян робітничим, величким, селянським“, що постієли виступили ся в центральній Росії, стали хотіли сиричинювати деякий заколот в столицях Росії — Петрограді і Москві, вони стали звикли осередки промисловості і торгівлі на Україні — Харків, Катеринослав, Одесу. Отсі ключі вийшли наконєць в центральні частини гаслами народського уряду — і на Україну стали вилити хандя за хандею, а кожда громадина і нація, бережого всякому індивідуальному життю — комуністичного (общиного) свідомого максималізму (большевизму) Права на Україну все влада була в руках українського оція демократи. Але в Росії соціал-демократи так саме далекий від большевиків, як в Україні борови від радикала. З другого боку українські оція демократи у своїй боротьбі з аристократичними змаганями російського соціалізму і сирєвих всією маси та мави обсервували і прихильників української народної революції — старали ся більше про обхотину своєї діяльності у всіх справах, як про діску справедливої твєрєї влади самого українського народу. Ніщо дивного врте, що аристократична української неадаптованість виступила проти української влади, проти українського народу.

Для прикладу можна згадати дво тижні надки. Питанє про організацію армії було симпатичнішим ключем для українського

